

Т. В. ОРЄХОВА,
*професор, доктор економічних наук,
проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків
Донецького національного університету імені Василя Стуса,
вул. 600-річчя, 21, 21027, Вінниця, Україна*

МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ ТА ФІНАНСИ ДЛЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

Бібл. 1.

TETYANA ORIEKHOVA,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Vice-rector for International Affairs
Vasy' Stus Donetsk National University,
21, 600-richya St., Vinnytsya, 21027, Ukraine*

INTERNATIONAL MARKETING AND FINANCE FOR BUSINESS DEVELOPMENT

Reference 1.

Практика розвинутих ринкових демократій переконливо свідчить про те, що саме підприємницька діяльність і насамперед малий та середній бізнес є основною рушійною силою розвитку не просто ринкової економіки, але й суспільства в цілому. Багаторічний досвід розвитку ринкових економік показує, що малий і середній бізнес (МСБ) як суб'єкт економічних відносин відіграє величезну роль у сталому розвитку економіки країни і стосується як самозайнятості, так і зростання зайнятості найманих працівників, стимулювання конкуренції, що спонукає великі компанії прискорювати впровадження нових технологій і покращувати ефективність виробництва. Отже, ефективність усієї ринкової економіки безпосередньо залежить від успішної діяльності МСБ. Саме тому головна мета підтримки МСБ полягає у встановленні балансу інтересів держави і бізнесу, а також у забезпеченні оптимальних умов для підприємницької діяльності.

Крім того, важливою складовою процесу підтримки МСБ державою має стати залучення тимчасово непрацюючих працездатних осіб до підприємницької діяльності, оскільки заняття бізнесом виховує в людей звичку до постійної праці, перетворюючи їх на надійних платників податків, що створюють дохідну частину бюджету.

У розвинутих демократіях давно склалася досить налагоджена інфраструктура підтримки МСБ. Так, наприклад, усі країни – члени ЄС мають добре розгалужену мережу як державних, так і приватних організацій з регулювання розвитку і підтримки МСБ, основні цілі яких полягають у зміцненні єдиного внутрішнього ринку ЄС, усуненні адміністративних бар'єрів для ведення бізнесу, уніфікації законодавчої бази, а також посилення взаємодії країн-членів для розвитку економічного співробітництва з іншими державами.

© Орєхова Тетяна Вікторівна (Oriekhova Tetyana), 2019; e-mail: t.oriekhova@gmail.com.

У найбільш розвинутих країнах підприємства малого і середнього бізнесу становлять 70–90% від загальної кількості підприємств. У секторі МСБ працює левова частка працездатного населення розвинутих країн. Наприклад, у США в секторі МСБ працює близько 60% усього працездатного населення, кожна третя американська сім'я задіяна в бізнесі, в Японії – 72%, а в країнах Європейського Союзу – приблизно половина. Більше того, у країнах – членах ЄС рівень розвитку малого і середнього бізнесу безпосередньо визначає ступінь розвитку економіки країни.

У розвинутих країнах держава активно підтримує підприємництво. Принципи підтримки МСБ у США сформувалися ще в середині 1950-х років з моменту створення Адміністрації у справах малого бізнесу, що захищає інтереси підприємців на урядовому рівні та має представництва в усіх найбільших містах країни. Допомога, яку надає держава МСБ, дуже різноманітна: від проведення технологічної модернізації виробництва до захисту інтересів на всіх рівнях влади. З цією метою реалізується кілька спеціальних програм, спрямованих на надання інформаційної, консультативної й технічної допомоги малим і середнім підприємствам з виведення їх продукції на нові ринки, пошуку зарубіжних партнерів, налагодження ділових контактів з потенціальними покупцями.

Перспектива реформування економіки України значною мірою залежить від розвитку МСБ, що вважається одним з найбільш ефективних шляхів досягнення економічного зростання, розвитку конкуренції та створення нових робочих місць.

Проте однією з основних перешкод на шляху ринкових реформ в Україні є поки що недостатня роль малих і середніх підприємств в економіці. Одним з головних бар'єрів розвитку конкурентного національного сектору малого та середнього бізнесу є брак управлінських компетентностей у сфері маркетингу та фінансів, формуванні стратегій виходу на міжнародні ринки.

Саме викладенню найкращих практикоорієнтованих підходів до формування наведених компетентностей присвячено рецензовану монографію “Дослідження в галузі міжнародної економіки та бізнесу” [1] Л.Л. Кістерського, І.І. Пузанова і Т.В. Липової, яку надруковано у Празі українською мовою під егідою міжнародної наукової ради.

Діяльність підприємців у конкурентному середовищі характеризується динамізмом, який пов'язаний з економічним ризиком і відповідальністю за свою діяльність. Для ефективного та динамічного розвитку підприємцям необхідно швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, що надає ринковим відносинам необхідної гнучкості. Ця риса МСБ має дуже важливе значення для нашої країни в умовах швидкої індивідуалізації та диференціації споживчого попиту, прискорення науково-технічного прогресу, розширення номенклатури товарів і послуг, що пропонуються споживачам.

Перший розділ монографії присвячено питанням дослідження та аналізу ринку МСБ, оцінці купівельної поведінки споживачів, узагальненню найбільш ефективних методів збирання ринкової інформації та сегментації ринків, вибору каналів розподілу товарів і логістики, формуванню стратегії просування товару, ціноутворенню й тактиці організації маркетингової діяльності.

Важливою передумовою забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств у сфері МСБ є залучення та акумуляція необхідних фінансових ресурсів, ефективне управління витратами та оборотним капіталом, бюджетування,

розробка фінансової стратегії підприємства в межах визначених цілей і завдань його загальної стратегії.

Саме дослідженню практики та методології управління фінансовою діяльністю підприємства МСБ присвячено другий розділ монографії. Поряд з узагальненням найбільш поширених у світі методів обґрунтування інвестиційної привабливості проектів МСБ він містить і дослідження внутрішніх та зовнішніх ризиків малого і середнього підприємництва. Особливу увагу привертають до себе кейси, які стосуються проблемних питань пошуку інвесторів у розвиток МСБ в Україні.

Для сучасного етапу розбудови вітчизняної економіки надто актуальними є не просто підтримка малого і середнього бізнесу, але й цілеспрямовані зусилля на державному рівні щодо розширення експортних можливостей підприємців. Наприклад, приблизно 70% американських експортерів є підприємствами, на яких кількість зайнятих не перевищує 20 осіб. Таким чином, одне з пріоритетних завдань державної політики полягає в розвитку експортного потенціалу сектору МСБ.

Питання методології досліджень кон'юнктури міжнародних ринків, макроекономічного аналізу структури та факторів споживання, прогностичних методів аналізу динаміки зовнішньої торгівлі розкрито у третьому розділі монографії.

Розвиток сектору МСБ було задекларовано одним з пріоритетів державної економічної політики України, а у 2018 р. Кабінет Міністрів України ухвалив план заходів щодо реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р. *.

Поки що зусилля уряду зосереджені на таких кроках, як дерегуляція та реформа державних закупівель, які усувають бар'єри у веденні бізнесу для всіх підприємств і ставлять МСБ у рівні з великими підприємствами конкурентні умови. В інших сферах, таких як доступ до фінансування, кадрове забезпечення, формування культури підприємництва, спрощення виходу на зовнішні ринки, поки що не робляться практичні кроки, але можна сподіватися, що це станеться в найближчому майбутньому.

Ці сподівання ґрунтуються на тому факті, що наприкінці 2018 р. при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі за підтримки ЄС було створено Офіс розвитку МСБ. За своїми функціями він є консультативно-дорадчим органом при Міністерстві, а згодом має стати провідним органом з просування підприємництва та рушієм розвитку конкурентоспроможності МСБ для реалізації стратегії уряду, спрямованої на визнання підприємництва як важливої рушійної сили економічного зростання у країні.

В Україні на всіх рівнях існує гостра потреба в підтримці підприємництва через бізнес-навчання, починаючи з просвітницької діяльності, інформування, фінансування та надання індивідуальних консалтингових послуг підприємцям для створення критичної маси ринковоорієнтованих людей в українському суспільстві. Для нашої країни пріоритетним є створення та поширення професійних знань та інформації з метою підтримки підприємництва. Ще й досі у нас відчувається гострий дефіцит високоякісної та зрозумілої літератури для розвитку освіти підприємців усіх рівнів. Саме тому дана монографія буде корисною для підприємців різних рівнів, бізнес-асоціацій та їх членів, центрів з розвитку підприємництва, бізнес-інкубаторів, консультаційних і тренінгових фірм, студентів, які здобувають

* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitan-nya-realizaciyi-strategiyi-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva-v-ukrayini-na-period-do-2020-roku>.

економічну освіту як другу вищу, державних службовців від обласних центрів до малих міст, що працюють в економічних або інвестиційних інституціях, а також для всіх тих, хто інтересується розвитком підприємництва.

Таким чином, монографія вітчизняних науковців, що поєднують теоретичні напрацювання з практикою бізнесу, не тільки є важливим практичним внеском у розвиток підприємництва, але й сприятиме економічним реформам в Україні.

Список використаної літератури

1. Кістерський Л.Л., Пузанов І.І., Липова Т.В. Міжнародний маркетинг і фінанси для малого і середнього бізнесу: методологія і практика. – Прага : Coretex CZSE, 2018. – 450 с.

References

1. Kisters'kyi L.L., Puzanov I.I., Lypova T.V. *Mizhnarodnyi Marketyng i Finansy dlya Maloho i Seredn'oho Biznesu: Metodolohiya i Praktyka* [International Marketing and Finance for Small and Medium Business: Methodology and Practice]. Prague, Coretex CZSE, 2018 [in Ukrainian].

*Рецензія надійшла до редакції 28 лютого 2019 р.
The review was received by the Editorial staff on February 28, 2019.*
